

Svenska Försäkringsföreningen

– i det förgångna och i framtiden

av Anders Kleverman och Mikael Lönnborg

Svenska Försäkringsföreningens syften och uppgifter har delvis förändrats under de år som gått. Från början agerade man främst som ett yrkesskrå med målet att fungera som en social mötesplats där man under relativt fria former kunde diskutera försäkringsrelaterade frågor. Ett mycket viktigt område som diskuterades inom föreningen under slutet av 1800-talet var hur man borde utforma en statlig reglering som kunde eliminera negativa tendenser på den nästan helt oreglerade försäkringsmarknaden.

Genom åren har föreningen förutom att den fungerat som diskussionsforum även varit remissorgan, utbildningsenhet och informations- och upplysningsbyrå. Detta kapitel kommer att behandla Försäkringsföreningens historia, men även föreslå tänkbara utvecklingsvägar i framtiden

En jämförelse mellan föreningens första och nuvarande stadgar (se figur 2) visar en stor överensstämmelse med dess viktigaste syfte; att verka för en sund och ändamålsenlig utveckling av försäkringsväsendet. Därför kommer vi här istället att diskutera de olika medlen för att nå detta övergripande mål, vilket också ger en fingervisning om hur föreningen har utvecklats och förändrats.

Efter en historisk resumé behandlas främst fem olika områden och frågeställningar;¹

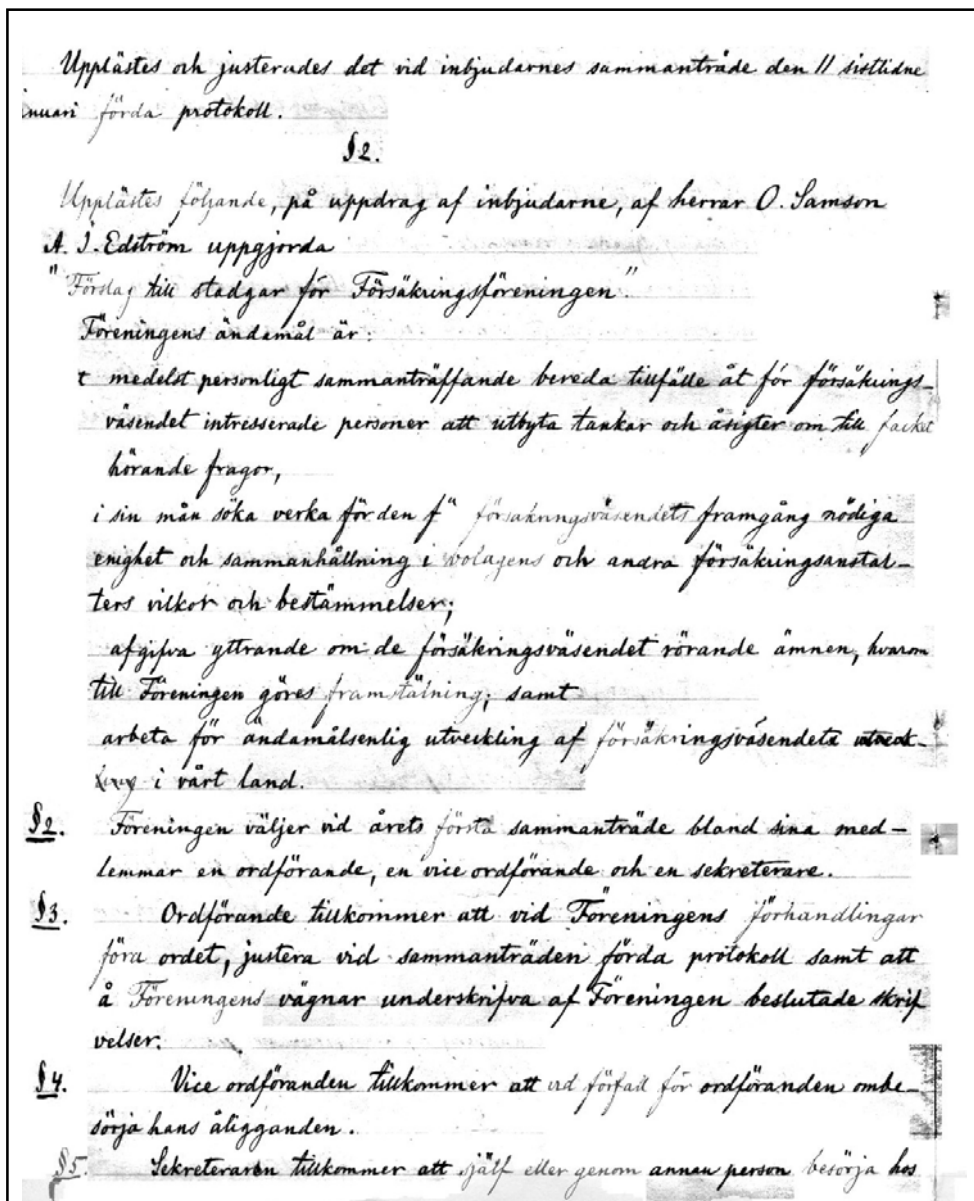
- 1) medlemskårens utveckling och sammansättning efter andra världskriget,
- 2) fördelningen mellan män och kvinnor, som genomgått en omfattande förändring under efterkrigstiden,
- 3) föreningens roll som kompetensutvecklare och kunskapsspridare,

- 4) föreningens fonder och stipendier,
- 5) slutligen skisseras också några möjliga framtida utvecklingstrender i en finansiell värld som kännetecknas av gränsöverskridanden och integration.

Historia

Svenska Försäkringsföreningen (SFF) (ursprungligen Försäkringsföreningen i Stockholm) bildades som ideell förening 1875 av Frans W. Hultman (en av civildepartementets utsedda inspektörer samt aktuarie hos Skandia), Hugo Gyldén (Thules aktuarie), Otto Samson (VD Nordstjernen) Eugén Samson (senare VD för Fylgia och Sverige/Fenix) och Axel Edström (VD Thule). Föreningens syfte var att agera som diskussionsforum för för-

Figur 1: Originalhandling från 1875: Förslag till stadgar för försäkringsföreningen

säkringsintresserade personer, öka samarbetet för gemensamma försäkringsvillkor och premier, samt att verka för en sund och ändamålsenlig utveckling av det enskilda försäkringsväsendet i Sverige. År 1919 ändrades

organisationens namn till Svenska Försäkringsföreningen.²

Att försäkringsväsendet vid mitten av 1870-talet saknade ett statlig regelsystem medförde att bolagen samarbetade för att stabilisera

Figur 2: Svenska Försäkringsföreningens stadgar 1875 och 1989

Svenska Försäkringsföreningens stadgar 1875	Svenska Försäkringsföreningens stadgar 1989
<p>(1875-02-08. 1875-03-08.)</p> <p>§ 1. Föreningens ändamål är: att medelst personligt sammanträffande bereda tillfälle åt för försäkringsväsendet intresserade personer att utbyta tankar och åsikter om till facket hörande frågor. att i sin mån söka verka för den för försäkringsväsendets framgång nödiga enighet och sammanhållning i bolagens och andra försäkringsanstalters villkor och bestämmelser. att afgiva yttrande om de försäkringsväsendet rörande ämnen, hvarom till föreningen göres framställning, samt att arbeta för ändamålsenlig utveckling af försäkringsväsendet i vårt land.</p> <p>§ 7. Vid ordinarie sammankomst kan till ny ledamot af Föreningen inväljas den, som vid föregående sammanträde därtill blifvit föreslagen; valet sker medelst slutna omröstning, och erfordra minst två tredjedelar af de afgifna rösterna för att vara berättigad att såsom ledamot inträda i föreningen.</p>	<p>§ 1. Föreningens syfte Svenska Försäkringsföreningen är en ideell förening för personer, intresserade av den enskilda försäkringsverksamhetens olika områden. Föreningen har till syfte att verka för en sund och ändamålsenlig utveckling av försäkringsväsendet i vårt land. Detta syfte söker föreningen förverkliga bl a på följande sätt:</p> <ul style="list-style-type: none">a) genom information och diskussion i ämnen av betydelse för försäkringsverksamheten;b) genom utgivande av Svensk Försäkringsårsbok och andra skrifter av särskilt intresse för försäkringsverksamheten samt genom att på olika sätt stödja utbildning i försäkring;c) genom samarbete med övriga försäkringsföreningar i de nordiska länderna, avseende bland annat främjande av försäkringsvetenskaplig forskning, utbyte av föredragshållare och stipendiater, anordnande av gemensamma möten och utgivande av Nordisk Försäkringstidskrift;d) genom stöd till forskning och utveckling inom försäkring via fonder och stiftelser, vilkas förvaltning uppdragits åt föreningen. <p>§ 2. Medlemskap Anställd hos i Sverige verksamt försäkringsföretag antas efter personlig anmälan som medlem i föreningen. Annan person med intresse för föreningens syften kan av föreningsstyrelsen inväljas i föreningen efter förslag av medlem.....</p>

marknaden. Skälet till att skapa vissa gemensamma bestämmelser var att legitimera försäkringsverksamheten och vinna allmänhetens förtroende. Det viktigaste motivet till bolagens strävan efter en generell försäkrings-

lagstiftning var antagligen att den oreglerade marknaden riskerade att överetableras, vilket skulle ha inneburit lägre avkastning för de existerande aktörerna. Regleringarna skulle kunna tolkas som höjning av inträdesbarriären, vilket skyddade de etablerade försäkringsbolagen från potentiella konkurrenter. En ännu viktigare anledning till stiftandet av föreningen var att man saknade effektiva spelregler, vilket kunde ha utmynnat i en förödande konkurrens som i sin tur kunde ha utgjort dödsstöten för den relativt nya näringen.³

Det har funnits ansvarsområden som både tillkommit och försvunnit från föreningens målsättning. Ett område som var viktigt inledningsvis var således att få till stånd en för försäkringsväsendet särskild lagstiftning. I och med den första försäkringsrörelselagstiftningen 1903 förändrades inriktningen till förslag om reformer av lagstiftningen. Denna uppgift accentuerades 1922 då föreningens stadgar fastställde att man skulle ta initiativ till reformer av lagstiftningen och även avge yttranden i fackfrågor.

En av de viktigaste juridiska frågorna under 1920-talet var utformandet av det som senare blev 1927 års försäkringsavtalslag. På 1930-talet var föreningen också en viktig mötesplats för att diskutera motåtgärder mot de politiska initiativen för att nationalisera försäkringsväsendet. Det gällde främst att finna metoder att rationalisera driften och reducera de administrativa kostnaderna för att härmed visa att de politiska argumenten om låg effektivitet inom näringen var överdrivna. Denna uppgift överfördes 1935 till den s.k. Centralkommittén, vilken var föregångare till det år 1937 bildade Svenska Försäkringsbolags Riksförbundet (namnändrat 1990/91 till Sveriges Försäkringsförbundet). En av förbundets första uppgifter var att fördjupa motståndet mot en nationalisering. Försäkringsförbundet övertog också Svenska Försäkringsföreningens tidigare ansvar för att avge yttranden i fackfrågor och ta initiativ till refor-

mer av försäkringslagstiftningen.⁴

En tidigare viktig del av föreningens uppgifter har varit att öka medlemmarnas kompetens. Från 1916 bedrevs en omfattande utbildningsverksamhet för anställda på företagens huvudkontor såväl som i fältverksamheten. Utbildningen sköttes av Svenska Försäkringsföreningens utbildningsnämnd. Särskilt på 1930-talet satsades kraftfullt på att utveckla ett utbildningsprogram som med både generella och specialiserade kurser riktade sig till en stor del av de anställda inom branschen.

År 1952 organiserades yrkesutbildningen i Institutet för försäkringsutbildning (IFU). År 1969 övertogs den branschgemensamma yrkesutbildningen av Försäkringsbolagens förhandlingsorganisation (FFO), Kooperationens Förhandlingsorganisation, Försäkrings-tjänstemannaförbundet (FTF) och Försäkringsanställdas Förbund (FF).⁵ År 1986 bildades IFU utbildnings AB som året därpå övertog det forna institutets utbildningsverksamhet. Idag är IFU utbildnings AB i huvudsak ägt av företagsledningen och verksamheten bedrivs i konkurrens med andra utbildningsföretag. Dessutom finns vid Stockholms och Uppsala universitet numera försäkringsutbildning som riktas mot anställda inom branschen. Vid Uppsala universitet bedrivs en tvärvetenskaplig masterutbildning i försäkring. Utbildningen riktar sig främst mot examinerade studenter, men står även öppen för anställda inom försäkringsbranschen.

Medlemskåren

En ideell förening är till mångt och mycket ytterst beroende av att man kan erhålla stöd från enskilda individer, som genom medlemskapet manifesterar sitt engagemang för de syften föreningen verkar för. En viktig sak för att fastställa detta är antalet medlemmar.

Det har funnits perioder, t.ex. under slutet av 1800-talet då aktivitetsnivån inom fören-

ingen var mycket begränsad. Även metoden för att nyrekrytera medlemmar var ett relativt trubbigt instrument för snabb expansion. Till att börja med skedde nyrekryteringen genom förslag från två medlemmar och den sökande behövde också stöd från två tredjedelar av föreningen för att komma igenom nålsögat.

Från 1875 och fram till 1910 steg medlemsantalet i en relativt långsam takt och uppgick i slutet av perioden till 277 personer. Därefter skedde en snabb tillväxt till 610 medlemmar 1920 och 1934 passerades det första tusentalet. Men det dröjde fram till 1967 innan medlemsantalet nådde 2 000. Sedan tog det emellertid endast nio år innan 3 000 medlemmar uppnåddes. År 1987 registrerades det hittills största antalet medlemmar, som då var 4 000. Därefter sjönk medlemssiffrorna under tio år, men fr.o.m. 1997 har trenden vänt och 1998 var medlemsantalet uppe i nästan 3 300 (se figur 2).

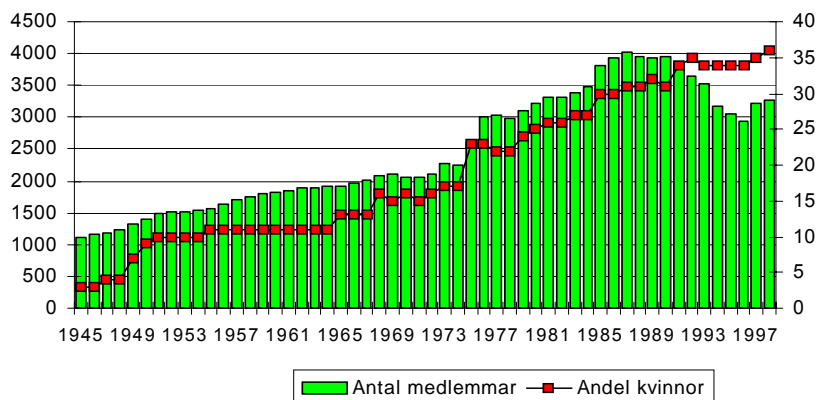
En tidig förändring av organisationen skedde 1919 då SFF, bl.a. för att förhindra en dominans av livförsäkringsmän inom föreningen, organiserades i fem fackgrupper med egna styrelser och årsmöten. Ordförandena

var samtidigt ledamöter i SFF:s styrelse. År 1921 utökades antalet fackgrupper till 6 och under 1980-talet fanns följande grupper: 1) persongruppen, 2) bilgruppen, 3) sjö, flyg- och transportgruppen, 4) sakgruppen, 5) allmänna gruppen och 6) PR-gruppen. För att undvika onödigt administrativt arbete avskaffades i januari 1989 emellertid fackgrupperna och istället fick föreningsstyrelsen ansvar för att arrangera föredrag och debatter inom de fackområden som årsmötet beslutat.

På 1910-talet uppmärksammades att de yngre medlemmarna endast i begränsad utsträckning deltog i diskussionerna på föreningens möten. För att öka möjligheterna för alla att komma till tals föreslogs att man skulle upprätta sk diskussionsklubbar inom respektive försäkringsgren. Diskussionsklubbarnas framväxt påskyndades också av föreningens utbildningsprogram, då kursdeltagarna såg klubbarna som en möjlighet att förenkla inlärningsprocessen. År 1974 fusionerade de tre i Stockholm verksamma diskussionsklubbarna med föreningen, vilket resulterade i en kraftig ökning av antalet medlemmar i SFF.

En annan viktig åtgärd för att expandera

Figur 3:
Svenska försäkringsföreningens medlemsantal och andelen kvinnor 1945-1998

Källa: Svenska Försäkringsföreningens årsberättelse 1945-1998.

verksamheten vidtogs 1974 då man frångick den tidigare proceduren för medlemsanslutning. Inträdesförfarandet förenklades för personer som var anställda i försäkringsbranschen. Det räckte då med en enkel anmälan från den som önskade bli medlem, medan man för den som inte var anställd inom branschen behöll systemet med inval genom styrelsen efter förslag från två medlemmar. Den sistnämnda proceduren har förenklats ytterligare, så att det endast krävs förslag från en medlem.

År 1986 satsade föreningen på ökad medlemsrekrytering bland yrkesgrupper med anknytning till branschen, t.ex. advokater och revisorer, i syfte att bl.a. bredda debatterna på föreningsmötena. Under mitten av 1980-talet ökade antalet medlemmar relativt kraftigt, se figur 3. Det bör dock påpekas att tre fjärdedelar av medlemmarna utgjorts av personer som varit verksamma inom försäkringsbranschen, vilket varit en relativt stabil fördelning över tid. Under 1980-talet etablerades ett fördjupat samarbete med Försäkringssällskapet i Uppsala, vilket så småningom ledde till att Uppsalasällskapet fusionerades med SFF.

I mitten av 1990-talet började i större utsträckning personer som inte erlagt medlemsavgift att uteslutas, vilket varit en viktig förklaring till att medlemsantalet sjunkit under den senaste perioden. En ytterligare förklaring är den omfattande omstruktureringen av branschen som inneburit att antalet verksamma inom försäkringsväsendet sjunkit, samtidigt som andra övergått till anställning inom bank.

En annan stöttesten för att öka antalet medlemmar var den s.k. kvinnofrågan. Under föreningens första tio år fanns endast män verksamma, men 1885 invaldes den framstående matematikprofessorn Sonja Kovalewski. Trots denna banbrytande förändring, förefaller inte den första kvinnan inom föreningen ha deltagit på ett enda möte. Därefter behandlades kvinnofrågan under en lång tid. År 1913 sökte

en kvinna inträde i föreningen varvid styrelsen hade att ta ställning till om den sökanden enligt stadgarna kunde anses falla under definitionen ”svensk eller utländsk person” som var ett krav för inval. Trots att ledningen inte fann några formella hinder för kvinnor inom föreningen avslogs ansökan. Det var inte förrän på 1930-talet då det beslöts att inval av nya medlemmar skulle avgöras av styrelsen, som man löste problemet. Först då fick kvinnor möjlighet att delta i föreningens aktiviteter.

Den första kvinnliga medlemmen som även deltog i föreningens möten var Märta Armfelt som arbetade som inspektör hos Skandia. Detta skedde 1932.⁶

Efter andra världskriget har föreningens sammansättning förändrats markant. Under slutet av 1940-talet var endast tre procent av medlemmarna kvinnor, men på 1950-talet ökade andelen till en tiondel. Andra intressanta förändringar skedde i slutet av 1960-talet och mitten av 1970-talet. Under den första perioden steg andelen kvinnor till cirka femton procent och 1975 utgjorde kvinnornas andel nära en fjärdedel. Därefter har den kvinnliga andelen fluktuerat, men trenden under 1980- och 1990-talet har varit en ständig tillväxt och 1998 bestod föreningens medlemmar till drygt 36 procent av kvinnor.

En av de viktigaste förklaringarna till den ökande andelen kvinnor (förutom en allmänt förändrad jämställdhetsuppfattning i samhället) har varit att kvinnornas position inom företagen har förändrats. Kvinnor har i större utsträckning tjänster med större ansvar och inflytande, och har därför större behov av föreningens information och upplysning. I början av 1980-talet påtalades också i föreningens verksamhetsberättelser det låga antalet kvinnliga medlemmar. Aktiva åtgärder för att värva fler kvinnor inleddes också och sammanfattningsvis kan sägas att såväl föreningens ansträngningar som de enskilda kvinnornas egna incitament samverkat till att

förbättra könsfördelningen inom föreningen. Avslutningsvis kan dock påpekas att Svenska Försäkringsföreningens nuvarande medlemskår endast till en tredjedel består av kvinnor, medan fördelningen inom branschen är det motsatta, d.v.s. består av endast en tredjedel män. Detta visar att det finns behov av att i framtiden öka nyrekryteringen till föreningen bland kvinnor inom men även utanför försäkringsbranschen.

Upplysning och information

Den uppgift som under 125 år varit förknippad med Svenska Försäkringsföreningen har varit dess mötesverksamhet.

En tendens över tid har varit att instiftandet av de s.k. fackgrupperna ledde till en ökad differentiering av de ämnen som behandlades och att endast medlemmar i respektive fackgrupp deltog i mötena. Efter fackgruppernas avskaffande får föreningens medlemmar inbjudan till alla föreningens aktiviteter vilket har inneburit möjligheter för intresserade att delta i möten utanför den egna specialistkompetensen. Samtidigt har mer övergripande frågor för branschens utveckling under det senaste decenniet blivit föremål för information och debatt i föreningen, vilket naturligtvis återspeglar den avreglering och strukturomvandling som under denna period ägt rum i försäkringsbranschen.

En av föreningens viktigaste målsättningar har varit att sprida information om försäkringars innebörd till en bredare allmänhet, men även öka insikt och kunskap hos de anställda inom branschen. Denna upplysningsverksamhet inleddes i maj 1878 med den första utgå-

van av "Försäkringsföreningens Tidskrift". I och med utgången av 1920 övertogs verksamheten, i relativt oförändrad form, av de nordiska försäkringsföreningarna och fick då det fortfarande använda namnet Nordisk Försäkringstidskrift.

Även utgivningen sedan 1916 av Svensk Försäkrings-Årsbok har varit en av föreningens huvuduppgifter.

Årsboken har spelat en viktig roll för spridandet av information om utvecklingen inom branschen. Den har kommit till användning bland de anställda inom bolagen, men har även varit en kunskapskälla för intresserade bland t.ex. konsulter, studerande och forskare.

Från 1920-talet annonserade de svenska försäkringsbolagen gemensamt i pressen för att öka kunskapen om försäkring bland allmänheten. Detta sköttes av den s.k. pressbyrån inom SFF. I samband med de politiska strävandena på 1930-talet att få till stånd en nationalisering av försäkringsväsendet omorganiserades pressbyrån, så att en del av verksamheten övertogs av Försäkringsförbundet. Upplysningsverksamheten till allmänheten stannade dock hos SFF och 1937 bildades den s.k. Svenska Försäkringsföreningens pressupplysningsbyrå. På 1940-talet kom byrån att vända sig till veckotidskrifter, t.o.m. till s.k. damtidningar, där man publicerade noveller, kåserier och populärt hållna försäkringsartiklar för att sprida kunskap om försäkring i allmänhet och i synnerhet nya tjänster. År 1949 överfördes dock byrån till Försäkringsförbundet.⁷

Bland ytterligare uppgifter som sköttes av byrån kan nämnas inledandet på 1930-talet av

*"Den uppgift som under
125 år har varit
förknippad med Svenska
Försäkringsföreningen
har varit dess
mötesverksamhet."*

kurser för journalister för att öka deras kunskap om försäkring. Man anordnade också kurser för lärare och bidrog med infallsvinklar på försäkring i läroböcker, instiftade uppsatstävlingar i grundskolan och förde reklamkampanjer i TV, radio och på biografen. Verksamheten syftade till att skapa en större förståelse för försäkringens innebörd för den uppväxande generationen.

En annan del av verksamheten var ägnad att sprida kunskap inom branschen – bl a genom uppbyggnad av ett försäkringsbibliotek. Upprinnelsen till biblioteket var en förfrågan 1907 från Forskringsbiblioteket i Köpenhamn som önskade ett utbyte av äldre årgångar av facktidkrifter. I samband med detta beslöts att man skulle bygga upp ett offentligt försäkringsbibliotek. Efter ett antal turer om bl a samlokalisering med Försäkringsinspektionens eller Handelshögskolans bibliotek, beslöts dock att man skulle bygga upp ett självständigt bibliotek. Organiseringen av biblioteket påbörjades 1925 men tog fart i samband med den utvidgade utbildningsverksamheten på 1930-talet då en modernisering genomfördes och även ett centralregister över befintlig försäkringslitteratur i Stockholm påbörjades.

År 1986 deponerades föreningens omfattande samling av försäkringslitteratur hos Stockholms universitetsbibliotek, dels för att minska föreningens kostnader, dels för att garantera en professionell hantering av biblioteket. Genom överflyttningen till universitetsbiblioteket gavs också allmänheten tillgång till den historiskt intressanta boksamlingen.

Det kan här också vara på sin plats att uppmäna föreningens medlemmar såväl som andra intresserade att ta del av denna skattkammare.

Ett forskningsmaterial från föreningen utgörs av den tidigare ordföranden Tage Larssons efterlämnade personliga material. I arkivet finns stora delar av Tage Larssons per-

sonliga korrespondens, en imponerande mängd promemorior som rör de flesta områden inom försäkringsväsendet, men främst livförsäkring, medicinska och statistiska frågor samt ett omfattande material om den s.k. värdesäkringsdebatten och ATP-frågan. Materialet finns för närvarande deponerat vid Ekonomisk-historiska institutionen, Uppsala universitet och är öppet för intresserade.

Fonder och stipendier

En verksamhet som ökat i betydelse över tid har varit att finansiellt stödja forskningsprojekt inom och utanför försäkringsbranschen. Den första donationen till föreningen, som gav möjlighet till denna verksamhet, var det s.k. Rubensons stipendium som instiftades 1906. En av föreningens medlemmar, Viktor Rubenson, efterlämnade i sitt testamente 5 000 kr till föreningen med instruktion att två års räntor på kapitalet skulle utdelas för att ”efter föreningens beprövande vartannat år utdelas såsom stipendium åt någon agent eller tjänsteman inom försäkringsbranschen för att bereda denne tillfälle att i utlandet studera märkligare företeelser på försäkringsväsendets område.”, Efter avslutad studieresa ålåg det stipendiaten att hålla föredrag om resultatet av den i Försäkringsföreningen.⁸ Den första stipendiaten blev Paul Bergholm, som sedermera blev Svenska Försäkringsföreningens sekreterare och ordförande. Rubensons stipendium och även andra mindre fonder ingår numera i Svenska Försäkringsföreningens minnesfond.

Särskilt uppskattade är de s.k. nordiska resestipendierna som utdelades första gången 1924 och som med undantag av 1928 och under andra världskriget fortsatt beviljats i samarbete mellan de nordiska försäkringsföreningarna. Varje år ges sex medlemmar i föreningen möjlighet att under två veckor studera försäkringsmarknaden i Danmark, Finland eller Norge. Sedan 1988 inbjuder Islands Försäkringsförbund vart fjärde år en medlem från vardera

av de nordiska systerföreningarna till en veckas studier av den isländska försäkringsmarknaden.

Sedan 1994 arrangerar också SFF varje år en studieresa till London för att öka medlemmarnas möjligheter att få en uppfattning av praktisk verksamhet i utlandet.

SFF bidrar även till att sprida information om stipendiemöjligheter i ett antal fristående stiftelser, vars löpande förvaltning anförtrotts föreningen. Stipendierapporterna utgör ofta också en rik källa till artiklar i Nordisk Försäkrings-tidskrift och därmed möjlighet för övriga medlemmar att ta del av nyvunnen kunskap.

Framtiden

Den pågående branschglidningen och internationaliseringen av finanssektorn öppnar möjligheter till breddning av verksamheten och skapar en vidgad bas för rekrytering av medlemmar.

Försäkringsföreningens viktigaste uppgift, mötesverksamheten, kommer definitivt att stå

... ”branschglidningen och internationaliseringen av finanssektorn öppnar möjligheter till breddning av verksamheten” ...

i centrum även i framtiden. Här finns också stora möjligheter att utvidga verksamheten, t ex genom olika former av nätverkssamarbete lokalt, nationellt och globalt. En idé är att bygga en global elektronisk mötesplats, t.ex. under namnet ”The World Insurance Societies’ Electronic Roundtable (WISER), där medlemmar i föreningar med likartad inriktning som SFF ges möjligheter att ta del av information, skapa kontakter och delta i debatter. I uppbyggnadsprocessen kan SFF vara en viktig aktör.

Trots den ökade möjligheten till kontakter genom datateknologin tror vi att också den personliga mötesverksamheten kommer att öka i betydelse, såväl genom traditionella föredrag som genom nya former av informations-spridning, t.ex. kortare seminarier och heldagskonferenser. Andra nya former för SFF:s verksamhet kan vara ett utvidgat samarbete med andra nationella försäkringsföreningar. Vi tror inte att den nya teknologin kan ersätta Svenska Försäkringsföreningens tidigare uppgift som diskussionsforum. Snarare ser vi att den elek-

Svenska Försäkringsföreningen i framtiden

- nya former av mötesverksamhet
- ökad användning av datateknologin
- breddning av verksamheten
- ökad jämställdhet
- ökat nordiskt samarbete
- utvidgat geografiskt upptagningsområde
- elektronisk marknadsplats med branschinformation
- produktiv mellanhand i utbytet mellan universitet och branschen

troniska informations-spridningen skapar ett ännu större behov av sociala och personliga kontakter.

– Den viktiga funktionen att sprida information genom Svensk Försäkringsårsbok och Nordisk försäkringstidskrift kommer troligen att vara en av Svenska Försäkringsföreningens viktigaste uppgifter även i framtiden. I takt med att specialiseringen och differentieringen ökar mellan och inom försäkringsbolagen, finns det troligen en större efterfrågan bland de försäkringsanställda att erhålla information om försäkringsområden som inte ingår i deras arbetsuppgifter. I detta fall kan föreningens upplysningsverksamhet spela en viktig roll för att undvika alienation och oförståelse mellan de anställda.

– I framtiden finns också stora möjligheter att distribuera en större andel av Försäkringsföreningens publikationer över Internet. Ett exempel är den nya bibliografi över försäkringslitteratur som kommer att distribueras genom föreningens hemsida. Vi tror dock att de viktigaste publikationerna som Svensk Försäkringsårsbok (som redan finns tillgänglig på CD-Rom) och Nordisk Försäkringstidskrift även i framtiden kommer att efterfrågas i tryckt utgåva.

– Vad gäller medlemsantalet kan två möjliga utvecklingstendenser skönjas. Vid en fortsatt stabil anslutning från försäkringsbranschen, kan dessvärre branschglidningen medföra en reducerad medlemskår om föreningen inte breddar sin rekryteringsbas. Å andra sidan kan en medveten strategi som i större utsträckning tar hänsyn till kapitalförvaltning, långsiktigt sparande och närliggande frågeställningar, markant öka basen för rekrytering av nya medlemmar. Här finns utrymme att diskutera om namnet Svenska Försäkringsföreningen bör ersättas med en bredare definition av verksamheten, t.ex. Svenska Finansföreningen?

– En annan fråga som hör samman med ovanstående, gäller den fortsatta ökningen av andelen kvinnor inom föreningen. Eftersom två tredjedelar av de inom försäkringsbranschen aktiva är kvinnor och endast en tredjedel av föreningen består av kvinnor finns här en potential för att motverka en minskad medlemskår. I takt med att kvinnor i högre utsträckning kommer att besätta poster inom ledningsskiktet inom försäkringsväsendet – vilket inte kommer att dröja särdeles länge – kommer troligen den kvinnliga andelen av försäkringsföreningen att närma sig ett jämställt förhållande. I Svenska Försäkringsföreningens minnesskrift från 1935, då antalet kvinnor uppgick till 50, prognostiserades att antalet kvinnliga medlemmar 1975 skulle vara 500. Vid en jämförelse med det verkliga utfallet – som var 608 kvinnor 1975 – kan konstateras att verkligheten var snabbare än den, som det framstår i minnesskriften från 1935, väl tilltagna prognosen.

– Det nordiska samarbetet bör också öka i styrka, särskilt med hänsyn till de nya konstellationerna av försäkringsbolag, t.ex. if..., med svenska, norska och finska ägare. En närmare relation till aktörer på de nya marknaderna i t.ex. Baltikum, Östeuropa och Ryska federationen är en annan möjlighet att utveckla föreningen. Detta kan ge de framväxande marknaderna möjlighet att undvika de problem som vi tidigare upplevt på den svenska marknaden, samtidigt som kontakterna ger utrymme för en kontinuerlig uppbyggnad av kunskap om dessa marknader.

– Det finns också stora incitament att i framtiden öka användningen av ny teknik, t.ex. IT, för att minska transaktionskostnaderna mellan föreningens medlemmar, vilket i sin tur kan leda till att fler individer än tidigare kan bidra till att förändra försäkringsbolagens verksamhet i en kundorienterad riktning. Ett stort problem, särskilt bland tjänsteföretag, är

att överbygga klyftan mellan de enskilda kundernas behov och företagets produktutveckling. Stora fördelar kan här vinnas genom att de tjänstemän som interagerar med kunderna, eller kanske t.o.m. kunderna själva, kan påverka utformningen av nya produkter. I denna process kan möjligtvis den s.k. debattsidan på SFF:s hemsida tjäna som ett forum för nya idéer.

– Även andra områden kan utvecklas med hjälp av den nya informationsteknologin. För det första finns möjlighet att Svenska Försäkringsföreningen, som historiskt varit geografiskt knuten till Stockholm, kan få en vidgad geografisk spridning. En speciell hemsida där medlemmarna kan utbyta tankar och erfarenheter kan här vara en utvecklingsmöjlighet. En annan möjlig utvecklingsväg kan vara att skapa en elektronisk marknadsplats där Svenska Försäkringsföreningen skulle kunna tjäna som en oberoende spridare av information till allmänheten av såväl allmän som specifik kunskap om marknadens aktörer, produktutbud och priser.

– Föreningens uppgift att via sina fonder finansiera försäkringsinriktad forskning kommer troligtvis också att öka i betydelse i framtiden. I detta sammanhang finns också en möjlighet för föreningen att tjäna som en produktiv mellanhand mellan universiteten/högskolorna och försäkringsbolagen. En åtgärd för att öka användningen av den utredningskapacitet som finns på universitet och högskolor är att upprätta en interaktiv hemsida, t.ex. hos Svenska Försäkringsföreningen, där branschen kan föreslå intressanta uppsatsämnen, samtidigt som studenter och forskare kan presentera sina olika specialområden. Detta skulle kunna vara en åtgärd som ger positiva effekter både hos försäkringsbolagen och bland studenter och forskare.

Avslutningsvis kan sägas att Svenska Försäkringsföreningens viktigaste syfte – eller som det kallades i de första stadgarna, ändamål – har varit och är fortfarande centralt till uppgiften att möjliggöra för personer som är intresserade av försäkringsverksamhet att träffas för utbyte av tankar och åsikter om frågor som rör försäkringsväsendet. Det är vår förhoppning och övertygelse att föreningen, vid 150 års jubileet 2025 och även därefter, fortfarande kan fullgöra sina åtaganden mot sina medlemmar och verka för en sund och ändamålsenlig utveckling av försäkringsväsendet.

Fotnoter

1. Framställningen bygger, om inte annat anges, på uppgifter från SFF:s verksamhetsberättelser och styrelseprotokoll
2. Sverige var det första skandinaviska landet med en försäkringsförening. Likartade organisationer bildades i Danmark 1883, i Norge 1900 och 1911 i Finland. De flesta med den svenska föreningen som förebild. Grenholm, Å., *Svenska Försäkringsföreningen 1875-1935*, minnesskrift, Stockholm 1935, s. 9 ff. Herlitz, K., *Svenska Försäkringsföreningen 1875-1925*, Stockholm 1925. Larsson, T., ”Svenska Försäkringsföreningen 100 år”, *Nordisk Försäkringstidskrift*, 1975:185.
3. Larsson, M., *Staten och kapitalet. Det svenska finansiella systemet under 1900-talet*, Stockholm 1998, s. 56 ff..
4. Grip, G., *Vill du frihet eller tvång?: Svensk försäkringspolitik 1935-1945*, Uppsala 1987.
5. *Svensk Försäkringsårsbok* 1969, s. 416.
6. *Svensk försäkringsmatrikel* 1940.
7. Grenholm, Å., *Om okunnighetens bekämpande. Några ord om den 75-åriga Svenska Försäkringsföreningens utbildnings- och upplysningssträvanden*, Stockholm 1950, s. 85 ff..
8. Herlitz, K., op. cit., s. 214.

*”Försäkringsföreningens främsta uppgift är
och förblir som diskussionsforum”.*